SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:167

av Magnus Berntsson (KD)

Förutsättningar för att återinföra högskoleprovet på Åland

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda och vidta nödvändiga åtgärder, inklusive eventuella lagändringar och överenskommelser med Finland och Åland, för att åter möjliggöra genomförandet av det svenska högskoleprovet på Åland med bibehållna krav på säkerhet och rättssäkerhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Åland har en särställning i relationen mellan Sverige och Finland. Landskapet är självstyrande och enspråkigt svenskt, och de språkliga, kulturella och historiska banden till Sverige är starka. För många åländska ungdomar är Sverige ett naturligt alternativ för högre utbildning.

Under lång tid var det möjligt att genomföra det svenska högskoleprovet på Åland. Den möjligheten har emellertid försvunnit till följd av de skärpta säkerhetsregler som införts för att motverka fusk vid högskoleprovet. Säkerhetsåtgärderna är motiverade och det ska självfallet ställas samma höga krav på ett prov som genomförs på Åland som på ett prov som genomförs i Sverige.

Dagens ordning innebär att ålänningar som vill skriva högskoleprovet måste resa till Sverige. Det medför både ökade kostnader och praktiska svårigheter och skapar en onödig tröskel för åländska ungdomar som vill studera vid svenska universitet och högskolor. Bakgrunden är bland annat att de säkerhetskontroller som kan genomföras i samband med högskoleprovet innefattar myndighetsutövning. För att sådana kontroller ska kunna genomföras utanför Sverige krävs att de rättsliga förutsättningarna finns både i Sverige och på den plats där provet genomförs.

Detta bör dock inte innebära att frågan lämnas därhän. Om dagens regelverk hindrar högskoleprovet från att genomföras på Åland bör regeringen undersöka hur dessa hinder

kan undanröjas med bibehållen säkerhet och rättssäkerhet. Ålands landskapsregering har fortsatt att driva frågan i kontakter med Sverige. Det finns därför goda förutsättningar att tillsammans med Finland och Åland söka en praktiskt och rättsligt hållbar lösning. Det kan exempelvis handla om förändringar i svensk lagstiftning, en överenskommelse med Finland eller andra arrangemang som gör det möjligt att genomföra nödvändiga säkerhetskontroller på Åland.

Det svensk-åländska förhållandet är unikt och bör vårdas. Att åländska ungdomar har god tillgång till svensk högre utbildning är värdefullt för både Åland och Sverige. Möjligheten att skriva högskoleprovet på Åland har tidigare varit en naturlig del av denna utbildningsgemenskap och bör kunna bli det igen.

Regeringen bör därför utreda och vidta de åtgärder som krävs för att åter möjliggöra genomförandet av det svenska högskoleprovet på Åland, med samma krav på säkerhet och rättssäkerhet som gäller när provet genomförs i Sverige.

Magnus Berntsson (KD)